

РЕЦЕНЗИЯ

За преподавателската и научноизследователската дейност
на доц. д.н. АНДРЕАНА БОРИСОВА ЕФТИМОВА

представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „ПРОФЕСОР“
по 3.5. ОБЩЕСТВЕНИ КОМУНИКАЦИИ И ИНФОРМАЦИОННИ НАУКИ – МЕДИЕН ЕЗИК И СТИЛ
НА СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ – ФАКУЛТЕТ ПО ЖУРНАЛИСТИКА И МАСОВА КОМУНИКАЦИЯ

от ПРОФ. Д-Р ВЕСЕЛИНА ЙОРДАНОВА ВЪЛКАНОВА
Ръководител на катедрата „Пресжурналистика и книгоиздаване“,
Факултет по журналистика и масова комуникация,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА КОНКУРСА

Конкурсът за професор в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки и в професионалното направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки – медиен език и стил, е обявен с решение на Факултетния съвет на Факултета по журналистика и масова комуникация по предложение на Катедрата по пресжурналистика и книгоиздаване (Протокол № 07) на 16 април 2018 г. и след решение на Академичния съвет на Софийския университет от 18 април 2018 г. В съответствие с чл. 86, ал. 2 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ и чл. 29 „а“ от Закона за развитие на академичния състав в Република България. Конкурсът е обявен в бр. 44 на Държавен вестник от 29 май 2018 г.

Доц. д.н. Андреана Борисова Ефтимова е единственият кандидат в конкурса, тя е допусната до участие в него с решение на комисия по документите на 3 септември 2018 г.

2. ОБЩА ОЦЕНКА НА КАНДИДАТА

Г-жа Андреана Борисова Ефтимова е магистър по „Българска филология“ и „Журналистика“ на Софийския университет „Св. Кл. Охридски“, доктор по Филология (общо и сравнително езикознание – психолингвистика). През 2016 г. тя придобива научната степен доктор на науките по 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (журналистика – медиен език и стил) след защитена дисертация на тема: „Двойственият език в медиите: езикът на политическата коректност vs езика на омразата“.

Андреана Ефтимова преминава през целия път на академично развитие, като след успешно завършена докторантура по 2.0. Филология, специалност 05.04.11 Общо и сравнително езикознание (психолингвистика) и дисертационен труд на тема: „Невербални средства в публицистичните телевизионни предавания“ тя печели конкурс за редовен асистент към Втора катедра по български език (за чужденци), ФСлФ, СУ „Св. Климент Охридски“ (2004 г.), след което е избрана за старши и главен асистент във ФСлФ, а от 2011 г. е главен асистент в Катедрата „Пресжурналистика и книгоиздаване“ на ФЖМК. През 2012 г. е избрана за доцент в Катедрата.

Доц. д.н. Андреана Ефтимова е признат изследовател и специалист по медиалингвистика и медиастилистика, текстолингвистика, стилистика на текста, психо- и социолингвистика, невербална комуникация и обучение по български език в роден и чужд контекст.

Наблюденията и анализът върху академичната дейност на доц. Ефтимова показват преподавателски стремеж към високи стандарти на обучение и творческо развитие на студентите.

3. ПРЕПОДАВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Колегата има в професионалната си биография 22-годишен преподавателски опит, свързан със Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ – първоначално като хоноруван преподавател във Факултета по славянски филологии, където води поредица от курсове в областта на съвременния български език, комуникативните стратегии в чуждоезиковото обучение и невербалната комуникация, а от 2003 г. преподава първоначално в магистърските, впоследствие в бакалавърските и докторските програми на Факултета по журналистика и масова комуникация дисциплините: „Психолингвистика“, „Невербална комуникация“, „Медиен език и стилове на писане“, „Езикови норми и кодификация“, „Стилистика“, „Култура на писането и стилове на общуването“, „Медиен език и стил“, „Езикът в интернет“, „Езикови политики в медиите“, „Журналистически жанрове“. Освен това доц. Ефтимова преподава и в Центъра за образователни услуги на СУ „Св. Кл. Охридски“, води и курс в Нов български университет между 2000 и 2006 г.

Доц. Ефтимова прилага в академичната си практика модерни форми на обучение и интерактивни методи на преподаване като част от учебния процес със студенти от различни специалности и курсове. Под нейно ръководство редица студенти и докторанти са участвали с изследователски доклади по темите на медийния език и стил в национални и

международни научни форуми, проекти и инициативи и са получили награди за своите участие.

Доц. Ефтимова се утвърди като уважаван и ценен преподавател в полето на масмедииите и обществената комуникация. Тя е търсен колега за експертизи и консултации, както от академичната общност, така и от студентите, за което говорят научните ѝ ръководства на дипломанти и докторанти, както и десетките ѝ участия в медииите като изследовател, преподавател и експерт в присъщия ѝ академичен терен.

4. НАУЧНА ПРОДУКЦИЯ, ПОСТИЖЕНИЯ И ПРИНОСИ НА КАНДИДАТА

Доц. д.н. Андреана Ефтимова е автор на 7 монографии и 3 глави от книги, съавтор е на 18 учебници и учебни помагала и на 2 речника, публикува 155 статии в научни списания, поредици, сборници, участва с доклади и лекции на български и чуждестранни научни форуми, води и участва в научноизследователски и образователни проекти, сред които и международни.

За академичните си и изследователски постижения доц. Ефтимова има студентски, докторантски, научни награди, отличия, грамоти и спечелени конкурси, а многобройните цитирания в научни издания са доказателство за отзвук от изследванията и за оценката на резултатите от научната ѝ работа.

В настоящия конкурс доц. Ефтимова се представя с: **1 монография; 1 учебник; 20 научни студии и статии, публикувани в България, Русия и Чехия; с 33 научни доклада и лекции на наши и чуждестранни форуми. Към списъка научните публикации се включват и рецензии в научни**

издания за монографии, сборници, учебници и участия в 10 национални и международни проекта.

Прави отлично впечатление ясното обособяване на публикациите за участие в конкурса от общия публикационен актив на кандидата, добросъвестното посочване на статиите, включени впоследствие в монографията, както и отделянето на активността на автора в реферирани и индексирани издания. Трябва да отбележа, че всички публикации са по темата на настоящия конкурс и са свидетелство за последователното и пълноценно развитие на научното поле на доц. Ефтимова.

Основният труд, депозиран за участие в настоящия конкурс – „РЕГИСТРИ В ЖУРНАЛИСТИЧЕСКИЯ ДИСКУРС“, е с обем 244 страници и е издаден през 2018 г. от Университетското издателство „Св. Климент Охридски“. Монографията не просто прави опит за „наместване“ на понятието в системата от термини, обозначаващи езикови варианти като стил, социолект, диалект, жанр, като търси компромисна дефиниция на понятието, а представя за първи път типология на регистрите и ги назовава. Авторската типологизация се базира на връзката на вербалните и невербалните средства със ситуационните характеристики на общуването. За целта са проучени значителен брой източници, събран и изследван е голям емпиричен материал, използван е оригинален изследователски подход.

При идентификацията и верификацията на регистрите и действието им в журналистически текстове са приложени гъвкави методики за анализ на вербалните и невербалните средства, съставлящи регистрите,

адаптирани от авторката според различните доминантни ситуационни характеристики, в които се реализират текстовете: лингвостилистичен анализ, експериментални процедури, анкетиране, прагматичен и сравнителен анализ. Комплексно са изследвани както реализацията на регистрите в различните журналистически жанрове, така и вербалните и невербалните им характеристики, дистрибуцията им в текстовете и интерпретацията им.

Приносните моменти на хабилитационния труд, предвид усложнения модел на комуникация вследствие усложняването на обществените структури и връзки, навлизането на технологиите и развитието на комуникационните средства и среди, са не само в предложената теоретична рамка, но и в ефективния алгоритъм за изследване и анализ на журналистическите текстове, чрез който се подбират регистри от всяка от групите, обединени под един доминантен ситуационен критерий: характеристики на участниците в комуникацията, отношения между участниците, канал на комуникацията, комуникативни цели, тема на комуникацията.

Анализът и обобщенията върху актуални проблематики на медийните практики – от интерпретацията на журналистическата реч като образец за престижно речево поведение; през различията между писмените и устните текстове в публичната сфера; спецификите в регистрите, за които допринася жанрът; до трудността в разграничението на стиловете от регистровите особености и маркери и на регистровите маркери от регистровите особености и взаимодействието на регистрите, надграждат изследванията на българското медиазнание, език и стил, на масовата комуникация и медийната лингвистика.

Книгата е резултат на пълноценната изследователска и преподавателска дейност на доц. Ефтимова, на сериозния ѝ професионален интерес и рефлексия към динамичното медийно поле, към медийния език и стилистика, към типологията на журналистическия текст и спецификата на журналистическото предлагане в различни по типология медии, на широките ѝ теоретични натрупвания и значителната осведоменост в полето на медиите и лингвистиката.

С актуалността и иновативността си; със сериозното проучване на значителен обем специализирана научна литература, свързана с изследваните тематики; с многоаспектния анализ на широк емпиричен масив на медии от различни типове – монографията е значимо постижение на авторката.

Учебникът „МЕДИЕН ЕЗИК И СТИЛ: ТЕОРИЯ И СЪВРЕМЕННИ ПРАКТИКИ“, издаден през 2014 г. от Университетското издателство „Св. Климент Охридски“, представлява актуален поглед върху най-новите постижения на хуманитаристиката по езикови и стилови проблеми в медийната комуникация. Тук авторката представя съвременни концепции, подходи и постановки от области като медиазнанието, социолингвистиката, лингвистиката, теорията и историята на книжовните езици, социалната психология, стилистиката, реториката и пр., които разглеждат езика и стила като продукти на общественото развитие и на колективно договорени норми, като зависими от комуникативните сфери и от условията на конкретните комуникативни ситуации.

Медиите като участници в публичния обмен на информация и като основните потребители на книжовния език в публичната сфера са обект на интерес и систематизиран анализ в учебното помагало. Освен чрез набора

от граматически, правописни, правоговорни и пунктуационни норми в книжовния език то въвежда студентите и изследователите в особеностите на жаргонните и диалектните формации, представя съвременни изследвания на атипичните към диалектните формации у нас.

Медийните текстове в своето разнообразие демонстрират стиловите (комотативните) възможности на езиковите равнища, в същото време в книгата са обобщени и стиловите грешки и отклонения – от съществено значение за оптимизиране на текстовете според комуникативните условия, в които възникват, и за осъзнаване на ролята на елементите от всяко езиково равнище за постигане на стилов ефект в рамките на текста. Впечатление прави и терминологичната система в учебника, в която са включени термини от различни познавателни области, но подредени в логичен йерархичен порядък.

Определено считам, че издаването на учебника „Медияен език и стил“, предложено от Катедрата „Пресжурналистика и книгоиздаване“, допринася за подготовката на студентите по Журналистика, Връзки с обществеността и Книгоиздаване, а оттук и за подобряване на езиковата и комуникативната им компетентност в медийната и изобщо в публичната сфера на общуване. В същото време учебникът развива и награжда полетата на медиастилистиката и медиалингвистиката – от съществено значение за ефективността на медийното общуване и публичната комуникация чрез функционалния подход на съчетаване на езикова култура и граматика със стилистиката и съпоставянето на медийните езикови практики с езиковите норми и с кодификацията.

СТУДИИТЕ И СТАТИИТЕ на доц. Ефтимова в научни сборници и специализирани продължаващи издания са посветени на актуални и важни

проблематики, ракурси, терени на експертната за доц. Ефтимова зона – езикови практики на медиите и политиците от периода на прехода, журналистическа стилистика, журналистически жанрове и типове текстове.

Анализът на научните, изследователските и медиакритическите трудове и текстове на доц. Ефтимова показва трайни интереси към няколко области – лингвистика, комуникации, журналистика и медии. Разгледани в съвкупност и с фокус към основния хабилитационен текст, научните текстове на доц. д.н. Андреана Ефтимова демонстрират:

- високи изследователска култура, капацитет за научно писане и ниво на интерпретация;
- широки познания по изследваните проблематики;
- сериозно проучване на значителни обеми специализирана научни източници, свързана с изследваните тематики;
- многоаспектен качествен анализ на емпирични масиви.

С това и с изтъкнатите вече приноси монографията, учебникът, научните статии и студии, представени за участие в конкурса, са крачка напред в българското медиазнание и българската медиалингвистика.

5. РЕЦЕНЗЕНТСКА И ЕКСПЕРТНА ДЕЙНОСТ, УЧАСТИЕ В НАУЧНИ МРЕЖИ

Доц. Ефтимова е търсен експерт и изследовател: тя е редактор на редица научни книги, научен рецензент е на десетки научни монографии, сборници и учебници и статии, на дисертационни трудове, проекти и учебни програми.

Член е на международните редакционни съвети на две индексирани научни списания, основател и главен редактор е на електронното списание за научни изследвания по медиен език – „Медии и език“, създадено по неин научен проект ФНИ на СУ „Св. Климент Охридски“.

Участията на доц. Ефтимова в национални и международни научни организации, комисии и университетски органи е свидетелство както за трайните ѝ научни интереси към избраното научно поле, така и за активното ѝ включване в изследователски мрежи и в академичния живот на университета, факултета и катедрата, към които принадлежи.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

На база на цялостния анализ на преподавателската и най-вече на научноизследователската дейност и постиженията на доц. Ефтимова – единствен кандидат в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ по „Медиен език и стил“ в професионалното направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки, обявен от Софийския университет „Св. Кл. Охридски“, убедено смятам, че доц. д.н. Андреана Борисова Ефтимова напълно отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България.

Колегата има ясно изразени приноси в обогатяване на научния терен на медиалингвистиката и на науката за масовата комуникация, в изследванията и преподавателските дейности в областта на масмедииите и журналистиката. С преподавателската си работа със студенти от бакалавърските, магистърските и докторските програми на СУ „Св. Кл. Охридски“, с обучението на дипломанти и докторанти доц. Ефтимова значително е съдействала за качествено професионално и тясно

профилирано обучение на специалисти по масмедии, издателски дейности и публична комуникация в експертния за нея терен.

Високите резултати на научноизследователската и преподавателската дейност на доц. д.н. Андреана Ефтимова ми дават основание да подкрепя нейната кандидатура и убедено да препоръчам на уважаемото научно жури да я избере за „професор“ по 3.5. Обществени комуникации и информационни науки – Медияен език и стил.

Рецензент:

проф. д-р Веселина Вълканова

17.9.2018 г.